

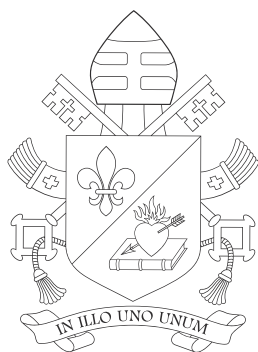

P A P E Ź L E V X I V .

MAGNIFICA HUMANITAS

Encyklika o ochraně lidské osoby ve věku umělé inteligence

MAGNIFICA HUMANITAS

L E V X I V.

MAGNIFICA HUMANITAS

Encyklika o ochraně lidské osoby
ve věku umělé inteligence

K A R M E L I T Á N S K É N A K L A D A T E L S T V Í

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Katolická církev. Papež (2025– : Lev XIV.)

[Magnifica humanitas. Česky]

Magnifica humanitas : encyklika o ochraně lidské osoby ve věku umělé inteligence / Lev XIV. ; z anglického textu Encyclical letter Magnifica humanitas of His Holiness Pope Leo XIV on safeguarding the human person in the age of artificial intelligence, s využitím verzí v dalších hlavních jazycích ... přeložil František Štěch. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. – 180 stran. – (Dokumenty)

Český text

Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti KatMedia, s.r.o.. –

Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstříky

ISBN 978-80-7566-791-5 (brožováno)

* 172.16 * 17.026.4 * 342.7 * 004.8 * 316.422:004 * 316.42 * 304.9 * 272-1/-9 * 27-662 * 27-662:3 * 272-732.2-284/-285 * 27 * (093.2)

– Katolická církev. Papež (2025– : Lev XIV.). Magnifica humanitas

– humanita – křesťanské pojetí

– lidská důstojnost – křesťanské pojetí

– ochrana lidských práv – křesťanské pojetí

– umělá inteligence – křesťanské pojetí

– digitální transformace – křesťanské pojetí – 21. století

– společenská transformace – křesťanské pojetí – 21. století

– kritika společnosti – křesťanské pojetí – 21. století

– učení katolické církve

– sociální nauka církve

– křesťanství a společnost – 21. století

– papežské dokumenty – 21. století

– encykliky

27-4 – Praktická teologie. Morální teologie [5]

Církevní schválení předsedy České biskupské konference,
arcibiskupa Josefa Nuzíka, č. j. 483/2026 ze dne 3. srpna 2026

*Automatizované vytěžování textů nebo dat z této publikace ve smyslu čl. 4
směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele autorských práv zakázáno.*

© Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano, 2026

Veškerá práva původního nakladatele (Libreria Editrice Vaticana)

jsou vyhrazena. Bez jeho písemného souhlasu nesmí nikdo

tuto encykliku dále šířit ani překládat.

Cover photo © Národní galerie, Praha, 2026

Czech edition © KatMedia, s. r. o., Praha, 2026

ISBN 978-80-7566-791-5

OBSAH

Zkratky / 9

Citovaná literatura v češtině / 9

Úvod / 15

Res novae naší doby / 17

Dva biblické obrazy / 19

Budování společného dobra / 22

Zůstat člověkem / 24

První kapitola

Dynamický přístup věrný evangeliu / 26

Církev putující lidskými dějinami / 27

Moudrost Božího slova v dialogu s humanitními vědami / 30

Sociální nauka jako společné rozlišování / 31

Vývoj sociální nauky od Lva XIII. do současnosti / 33

První etapy sociální nauky církve / 34

Období Druhého vatikánského koncilu / 38

Současné magisterium / 41

Výklad dějin ve světle víry / 46

Druhá kapitola

Základy a principy sociální nauky církve / 48

Základy sociální nauky / 49

Lidská osoba: obraz Trojjediného Boha / 49

Rovnocenná důstojnost všech lidských bytostí / 50

Nejvyšší hodnota lidských práv / 52

Principy sociální nauky /	55
<i>Princip společného dobra</i> /	55
<i>Princip univerzálního určení statků</i> /	58
<i>Princip subsidiarity</i> /	59
<i>Princip solidarity</i> /	62
<i>Princip sociální spravedlnosti</i> /	65
Integrální lidský rozvoj /	68
Zpytování svědomí církve /	70

Třetí kapitola

Technologie a dominance: Vznešenost lidství ve světle příslibů AI / 73

Technokratické paradigma a digitální moc /	74
Umělá inteligence /	76
<i>Cenný nástroj, který vyžaduje ostražitost</i> /	78
<i>Odpovědnost, transparentnost a správa AI</i> /	79
Co nesmí být ztraceno /	85
<i>Základní narativy: transhumanismus a posthumanismus</i> /	87
<i>Limity, srdce a vznešenost lidské osoby</i> /	88
Autentické „více než lidské“: milost a křesťanský humanismus /	93
Dvě města a dvě lásky /	94

Čtvrtá kapitola

Ochrana lidství v době změn: Pravda, práce, svoboda / 96

Pravda jako společné dobro /	96
<i>Pravda a demokracie</i> /	96
<i>Komunikace a kolektivní imaginace</i> /	99
<i>K ekologii komunikace</i> /	99
<i>Vzdělávací aliance pro digitální věk</i> /	100
<i>Ústřední role škol</i> /	103
Důstojnost práce v době digitální transformace /	105
<i>Hodnota práce</i> /	105
<i>Problém nezaměstnanosti</i> /	107
<i>Ekonomika, která si cení lidské důstojnosti</i> /	111
<i>Rodiny a mladí lidé: společenské předpoklady naděje</i> /	115

Ochrana svobody před závislostmi a komercializací / 118

Závislosti a společenská kontrola / 118

Zbavení se okovů nových forem otroctví / 120

Sdílená odpovědnost / 124

Kapitola pátá

Kultura moci a civilizace lásky / 126

Civilizace lásky v digitálním věku / 128

Kultura moci / 129

Normalizace války / 130

Síla bez hranic / 132

Zbraně a umělá inteligence / 134

Krize multilateralismu / 136

Takzvaný politický realismus / 137

Budování civilizace lásky / 140

Každý z nás může přispět svým dílem / 141

Potřeba odzbrojit slova / 142

Budování míru skrze spravedlnost / 143

Přijetí perspektivy obětí / 144

Pěstování zdravého realismu / 145

Oživení dialogu / 145

Nezbytnost diplomacie a multilateralismu / 147

Modlitba a naděje / 149

Závěr / 150

Slovo se stalo tělem / 150

Jedno tělo v Kristu / 153

Staveniště naší doby / 154

Píseň naděje: *Magnificat* / 158

Poznámky / 163

Rejstřík biblických odkazů / 179

Rejstřík jmenný / 180

ZKRATKY

AAS	Acta Apostolicae Sedis
ASS	Acta Sanctae Sedis
B21	český překlad Písma – Bible 21
CCSL	Corpus Christianorum, Series Latina
JB	český překlad Písma svatého – Jeruzalémská bible
PL	Patrologiae cursus completus, Series latina

CITOVANÁ LITERATURA V ČEŠTINĚ

[církvní dokumenty řazeny hierarchicky chronologicky,
ostatní texty abecedně]

PAPEŽOVÉ

Lev XIII., Encyklika *Rerum novarum* (15. května 1891): *Sociální encykliky 1891–1991*, Praha: Zvon, 1996, s. 19–56.

Pius XI., Encyklika *Quadragesimo anno* (15. května 1931): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 57–111.

Jan XXIII., Encyklika *Mater et magistra* (15. května 1961): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 113–174.

–, Encyklika *Pacem in terris* (11. dubna 1963): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 175–221.

Pavel VI., Encyklika *Populorum progressio* (26. března 1967): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 223–259.

Jan Pavel II., Encyklika *Redemptor hominis* (4. března 1979): Praha: Zvon, 1996.

–, Encyklika *Laborem exercens* (14. září 1981): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 297–350.

- , Encyklika *Sollicitudo rei socialis* (30. prosince 1987): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 351–408.
- , Encyklika *Centesimus annus* (1. května 1991): *Sociální encykliky 1891–1991*, s. 409–473.
- , Apoštolský list *Gratissimam sane* (2. února 1994) – *Dopis rodinám papeže Jana Pavla II.*, Sekretariát České biskupské konference, Praha 1994.
- , Encyklika *Veritatis splendor* (6. srpna 1993), Praha: Zvon, 1994.
- , Encyklika *Evangelium vitae* (25. března 1995): Praha: Zvon, 1995.
- Benedikt XVI.**, Encyklika *Deus caritas est* (25. prosince 2005): Praha: Paulínky, 2006.
- , Apoštolská exhortace *Sacramentum caritatis* (22. února 2007): Praha: Paulínky, 2007.
- , Encyklika *Caritas in veritate* (29. června 2009): Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009.
- Papež František**, Apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (24. listopadu 2013): Praha: Paulínky, 2014.
- , Encyklika *Laudato si'* (24. května 2015): Praha: Paulínky, 2015.
- , Encyklika *Fratelli tutti* (3. října 2020): Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2021.
- , Apoštolská exhortace *Laudate Deum* (4. října 2023): Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2024.
- , Encyklika *Dilexit nos* (24. října 2024): Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2025.

KONCILY

Dokumenty II. vatikánského koncilu, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

CÍRKEVNÍ DOKUMENTY

Dikasterium pro nauku víry – Dikasterium pro kulturu a vzdělávání,
 Nóta *Antiqua et nova* (14. ledna 2025): Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2025

Katechismus katolické církve, Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2025.

Papežská rada pro spravedlnost a mír, *Kompendium sociální nauky církve*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008.

OSTATNÍ AUTOŘI

Augustin, *O Boží obci* (2 sv.). Praha: Karolinum, 2007.

–, *Vyznání*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2025.

Hannah Arendtová, *Původ totalitarismu*, I–III, Praha: Oikoymenh, 2025.

Viktor Frankl, *Člověk hledá smysl. Úvod do logoterapie*, Praha:

Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek, 1994.

Romano Guardini, *Konec novověku*, Praha: Vyšehrad, 1992.

Charta Organizace spojených národů (26. června 1945): www.osn.cz/osn/charta-osn

Platón, *Listy*. 5. vyd. Praha: Oikoymenh, 2020.

John R. R. Tolkien, *Pán prstenů III: Návrat krále*. Praha: Mladá fronta, 1998.

Encyklika

MAGNIFICA HUMANITAS

Svatého otce Lva XIV.

o ochraně lidské osoby
ve věku umělé inteligence

ÚVOD

1. Lidstvo, stvořené Bohem ve vši své vznešenosti, stojí dnes před zásadním rozhodnutím: postavit novou babylonskou věž, anebo vybudovat město, kde Bůh a lidstvo přebývají společně. Každá generace se ujímá úkolu utvářet svou vlastní dobu, usměrňovat dějiny tak, aby se staly prostorem, kde je chráněna důstojnost každého člověka, kde je prosazována spravedlnost a kde lze žít ve vzájemném bratrství. Každá doba však s sebou nese i riziko, že vytvoří svět nelidský a ještě více nespravedlivý. Kdykoli lidstvu hrozí, že ztratí svou pravou identitu, upíráme my křesťané svůj zrak k vtělenému Bohu, protože víme, že „tajemství člověka se opravdu vyjasňuje jen v tajemství vtěleného Slova“¹ V Ježíši Kristu se vznešenost lidství zjevuje jako Cesta, Pravda a Život; v něm se každému z nás otevírá cesta k růstu do plnosti.

2. Zakotvení v Kristu, živém kameni, zakoušíme mocné a tajemné působení Ducha Svatého a věříme, že každé upřímné lidské úsilí spolupracovat s Ním na rozmnožování dobra požehná nebeský Otec, v kterého vkládáme svou naději. Proto můžeme s plným nasazením přispívat ke všem iniciativám, které budují spravedlivější svět, a vyzývat druhé, aby s námi spolupracovali na podpoře integrálního rozvoje každého člověka. Chceme vést dialog se

všemi muži a ženami naší doby, s nimiž sdílíme dějinné zkušenosti, otázky i touhy lidstva.² Společně s nimi se snažíme hledat nové cesty ke společnému dobru a důstojnému životu pro všechny. Otevřenost k dialogu je totiž nedílnou součástí poslání církve, která je v Kristu ustanovená jako „svátost (...) vnitřního spojení s Bohem a jednoty celého lidstva“.³ Z toho důvodu uznává dějiny jako místo, kde evangelium oslovuje, podněcuje a usměrňuje lidskou zkušenost.

3. V tomto duchu vydal papež Lev XIII. roku 1891 encykliku *Rerum novarum*, jejíž 135. výročí si letos s hlubokou vděčností připomínáme. Tímto dokumentem dal můj milovaný předchůdce podnět k úvahám o společnosti, ekonomice a politice, které jsou dnes známé jako „sociální nauka církve“. Když někteří namítali, že církev by neměla plýtvat energií na světské záležitosti, ale měla se místo toho soustředit na šíření poselství o věčném životě, odpovídal s realismem a moudrostí, že zvěstování evangelia nesmí opomíjet konkrétní životy lidí.⁴ Od té doby uplynulo mnoho desetiletí a církev prostřednictvím svého magisteria, pastýřů, teologů i věřících nadále promýšlí společenské otázky ve světle evangelia. Sociální nauka církve dnes představuje poklad moudrosti, v němž nacházíme zásady pro uvažování, kritéria pro rozlišování a posuzování i konkrétní vodítka pro jednání. Vychází z Písma svatého i tradice a v dialogu s vědou nám pomáhá jasně interpretovat výzvy současnosti a rozpoznávat vhodné způsoby, jak radostně vydávat křesťanské svědectví ve službě světu. Není nehybným souborem pojmů, ale živým celkem pravdy, který chrání a vykládá lidské povolání k plnému a spraved-

livému životu. Rád bych proto připojil svůj hlas k této živé tradici a vyzýval pomoc Ducha moudrosti, který přebývá ve světě od jeho počátku (srov. Př 8,22–31).

RES NOVAE NAŠÍ DOBY

4. Lev XIII. ve své době hovořil o „nových skutečnostech“ (*rerum novarum*), my se ale dnes nemůžeme spokojit s pouhým opakováním jeho pronikavého učení. Musíme prosit Boha o moudrost, abychom dokázali rozlišovat a vykládat určující trendy naší doby, zejména v oblasti technologického pokroku. V posledních letech je stále zřetelnější, jak rychle a zásadně proměňují digitalizace, umělá inteligence (AI) a robotika náš svět. Technologii samu o sobě nelze chápat jako sílu stojící proti člověku. Naopak, od samého počátku patří k našim dějinám právě proto, že je „skutečností hluboce lidskou, jež se váže k autonomii a svobodě člověka“.⁵ Technologický rozvoj v průběhu staletí výrazně zlepšil životní podmínky lidstva. Každá fáze pokroku však zároveň odhalila dvojznačnost nástrojů, které mohou působit škodu, nejsou-li zaměřeny k dobru. Dnes se však nacházíme v nové situaci. Síla a rozšířenost nových technologií se stávají nedílnou součástí našeho každodenního života, formují rozhodovací procesy a hluboce ovlivňují kolektivní představivost: „Nikdy nemělo lidstvo samo nad sebou takovou moc.“⁶ Nové technologie otevírají směry vývoje, které si lze do jisté míry představit, avšak zatím je nelze plně předvídat. O to obtížnější je posoudit jejich možný dopad a dlouhodobé účinky na důstojnost lidských osob i na společné dobro.

5. Nyní je na nás, abychom výzvám naší doby čelili s jasným úsudkem a odpovědností. Je nezbytné zavést vhodné regulační nástroje, které budou schopny hájit spravedlnost a omezovat škodlivé účinky technologické moci. Tato otázka se však nevyčerpává regulací. Jak varoval papež František, musíme si realisticky položit otázku, v čích rukou se tato moc dnes nachází a jak je využívána: „Nemůžeme ignorovat skutečnost, že nukleární energie, biotechnologie, informatika, poznání našeho vlastního DNA a další dovednosti, které jsme získali (...), dávají těm, kdo je znají a umí je též ekonomicky využít, nepředstavitelnou vládu nad lidským rodem a celým světem.“⁷ V minulosti bylo řízení a usměrňování inovací převážně v rukou státu. Dnes jsou však hlavními hybateli rozvoje soukromé, často nadnárodní subjekty, které disponují zdroji a schopností ovlivňovat společenské dění v míře přesahující možnosti mnoha vlád. Technologická moc tak nabývá bezprecedentního a převážně „soukromého“ charakteru, což ještě více ztěžuje její rozpoznání, regulaci a zaměření ke společnému dobru.

6. Z tohoto důvodu je nutné zahájit společný proces rozlišování, abychom mohli odhalit duchovní a kulturní kořeny probíhajících změn. Pokud se zaměříme jen na momentálně naléhavé situace, riskujeme, že právě ony budou určovat směr naší cesty. Prožíváme období rychlých změn, „změnu epochy“, v níž se někteří předhánějí v zápase o budoucnost nových technologií, jiní se věnují reflexi této problematiky, ale většina lidí pouze přihlíží, vyčkává, sleduje dění z odstupu a doufá, že to všechno dobře dopadne. Právě proto v našem svědomí vyvstávají zásadní a neopominutelné

otázky: Kam směřujeme? K jakému cíli se chceme ubírat? Jaký směr bychom si měli zvolit jako lidé i jako lidská společenství?

DVA BIBLICKÉ OBRAZY

7. Abychom na tyto otázky odpověděli a rozlišili, jak odpovědně žít ve věku AI, rád bych připomněl dvě biblické scény: stavbu babylonské věže (srov. Gn 11,1–9) a obnovu jeruzalémských hradeb (srov. Neh 2–6). Příběh o babylonské věži se objevuje v knize Genesis, v části věnované počátkům lidstva, bezprostředně po rodokmenech Noemových synů. Poté, co se lidé usadili na rovině v zemi Šinear, rozhodli se postavit město a věž, „jejíž vrchol pronikne nebesa“ (Gn 11,4 JB). Ze strachu, že budou rozptýleni po celé zemi, se snažili zajistit si stabilitu a moc, a především „si zjednat věhlas“. Byl to impozantní čin: jeden jazyk, jedna technologie, jeden směr. Tento projekt ale v sobě skrýval hluboké nebezpečí. Vznikl bez ohledu na Boha, opíral se o uniformitu, která potlačovala rozmanitost, a dával přednost jednodloti před společenstvím. Když je město postaveno na pýše a nároku na soběstačnost, komunikace se hroutí, jazyky se matou a lidé si přestávají rozumět. Výsledkem není jednota, ale roztržštění. Babylon tak odhaluje meze každého úsilí, které, jakkoli velkolepé, vyrůstá z prosazování sebe sama, obětjuje lidskou důstojnost efektivitě a chce dosáhnout nebe bez Božího požehnání.

8. Kniha Nehemiáš se naopak otevírá v době, kdy se starověký Izrael nacházel ve velmi zranitelné situaci. Po babylonském exilu se část lidu vrátila do Jeruzaléma, město

však stále leželo v troskách, jeho hradby byly pobořeny a brány spáleny (srov. Neh 1–2). Nehemiáš, Žid ve službách perského krále Artaxerxa, se dozvěděl o katastrofálním stavu města svých předků. Než začal jednat, postil se, modlil se a přimlouval se za lid. Poté požádal krále o svolení k návratu do Jeruzaléma a po příjezdu si v tichosti prohlédl poškozená místa. Nevnucoval řešení shora. Svolal rodiny, každé z nich svěřil část hradby k obnově, naslouchal jejich obavám, koordinoval jejich úsilí a vypořádával se s námitkami i odporem, které se objevily. Příběh ukazuje, jak město znovu ožívá, a to nikoli z iniciativy jediného člověka, ale díky sdílené odpovědnosti všech: svou roli zde mají muži, ženy, kněží, řemeslníci, hlavy rodin i mladí lidé. Jde o dílo, v jehož středu stojí Bůh a které ještě před obnovou kamenných hradeb obnovuje mezilidské vztahy. Tak starověký Jeruzalém znovuobjevuje společný jazyk – ne jazyk uniformity, ale jazyk společenství, tedy harmonii, která vzniká, když každý přijímá svou vlastní roli a všichni uznávají, že jejich síla pochází od Hospodina.

9. Ve světle těchto dvou obrazů nás Duch Svatý dnes vybízí, abychom se zamysleli nad svým vztahem k technologiím i k probíhající digitální revoluci. Vědecké objevy jsou dary svěřené lidstvu, které mají přinášet plody (srov. Mt 25,14–30). Technologie má sílu uzdravovat, spojovat, vzdělávat i chránit náš společný domov. Může však také rozdělovat, vylučovat a vytvářet nové formy nespravedlnosti. Sama o sobě není řešením problémů lidstva, stejně jako není ze své podstaty zlá. V praxi však technologie nikdy není neutrální, protože nese otisk těch, kdo ji vymýšlejí, financují, regulují a používají. Základní volba